

GRUNDS

GROUNDS biedt grond voor opkomende muziekgenres om te wortelen. **GROUNDS** gaat actief op zoek naar verbinding in de stad.

GROUNDS biedt perspectief voor aanstormend talent. **GROUNDS** is een essentiële schakel tussen de Rotterdamse underground, de rijke schakering van informele muzikscenes die we goed kennen, en de upper ground van podia en festivals.

Als 'middle ground' biedt **GROUNDS** perspectief voor een toekomstbestendige inclusieve muzieksector.

Inleiding

Terugkijkend naar de vorige twee cultuurplanperiodes zien we dat GROUND'S continu stappen blijft maken. Startend met een toename van het aantal presentaties van 80 naar 130, en een verdubbeling van het publieksbereik zonder extra subsidie, kunnen we spreken van een gezonde groei. We zien dat die groei doorzet; de werkwijze en visie van GROUND'S slaan duidelijk aan. GROUND'S wordt veelvuldig gevraagd (overvraagd) om te participeren in wijkevenementen en initiatieven, van kleinschalige bewonersinitiatieven tot het grootstedelijke Delfshaven 2020 festival. We zien dat een groot aantal publieksgroepen onvoldoende wordt bediend in Rotterdam, dit vraagt om meer en diverser aanbod: van Reggae tot muziek uit de Mahreb.

We kunnen een groot gedeelte van de uitbreiding van deze activiteiten realiseren op basis van groei van onze eigen inkomsten (horeca en ticketverkoop), zoals we tot nu toe hebben gedaan. Toch moeten we nu een stap maken in onze organisatiekracht zodat die past bij de groei die GROUND'S doormaakt. Hiervoor doen we een beroep op de gemeente Rotterdam. In dit plan leggen wij uit hoe wij met deze extra middelen een belangrijke bijdrage kunnen blijven leveren aan een van de belangrijke ambities waar de stad voor staat: een inclusieve cultuursector.

Inhoud

1. GROUNDNS	01
1.1. Een korte geschiedenis	01
1.2. Missie	01
1.3. Visie	01
1.4. Strategie	01
1.5. Ambities	01
2. Programma	01
2.1. Kernprogrammering	01
2.2. Wijkprogrammering	01
2.3. Programmering in samenwerking	01
2.4. Educatieve programmering	01
3. Ons publiek	01
3.1. Publieksoptwikkeling: Uit het rapport Rotterdam Marketing 2018	01
3.2. Heroriëntering strategie marketing & communicatie	01
4. Organisatie	01
4.1. Bestuur	01
4.2. Fair Practice Code	01
4.3. Code Culturele Diversiteit	01
5. GROUNDNS in het veld	01
5.1. GROUNDNS in Rotterdam	01
5.2. Naast dit plan	01
6. Gemeentelijk beleid	01
6.1. Inclusiviteit	01
6.2. Interconnectiviteit	01
6.3. Innovatie	01
7. Toelichting op de cijfers (exploitatiebegroting)	01

1 Grounds

Podium GROUNDNS is een muziekpodium en platform dat 130 concerten per jaar organiseert. Het programma van GROUNDNS bestaat uit de veelheid aan muziekstijlen die herkenbaar is in de stad Rotterdam, inclusief cross-overs. De activiteiten van GROUNDNS bereiken per jaar 22.500 bezoekers waarvan 12.500 met de concertprogrammering, 9000 met onze wijkevenementen en 1000 met onze schoolconcerten (cijfers 2019).

1.1 Een korte geschiedenis

GROUNDS is ontstaan vanuit het World Music and Dance Centre (WMDC). Het WMDC was een Europees project en is sinds haar koninklijke opening in december 2006 een cultureel baken in een van de meest cultureel diverse wijken van Nederland: Delfshaven. WMDC was vanaf het begin een powerhouse voor muziek en dans met een sterke relatie tot haar directe omgeving. Het gebouw heeft altijd zowel een educatie- als podiumfunctie gehad. De educatiefunctie, die alles van community tot kunstvakopleiding beslaat, is belegd bij Codarts en SKVR. Voor de podiumfunctie werd in 2006 een nieuwe stichting met een eigen organisatie in het leven geroepen. Al snel bleek het podium zo snel te groeien dat het in 2011 een eigen naam kreeg. Sindsdien is GROUNDS een van de kernpodia in Rotterdam.

1.2 Missie

GROUNDS biedt een podium en platform voor de veelheid aan muziekstijlen die resoneren met onze hyper-diverse grootstedelijke omgeving en publiek.

Dit doen we door:

- Het leren kennen van onze omgeving: **contact maken**
- Het scouten van lokaal muzikaal talent en ongekende parels in het (inter)nationaal aanbod: **signaleren**.
- Het bieden van een laagdrempelig podium met exceptioneel goed geluid: **presenteren**
- Het stimuleren van zo veel mogelijk presentaties op externe locaties: **lanceren**

1.3 Visie

GROUNDS is begonnen als wereldmuziekpodium maar wij hanteerden die term altijd op een manier die past bij de stad waarin wij geworteld zijn: niet strict en genre-specifiek maar als een basishouding waarbij wij vooraf niets uitsluiten en ons niets aan te trekken van traditionele genre-afbakeningen. Deze benadering slaat aan bij een nieuwe generatie musici en een publiek dat graag verrast wil worden. Bij onze eclectische manier van programmeren past geen eenduidige kwaliteitsbepaling. Toch heeft de kernprogrammering een duidelijk eigen signatuur: eigenzinnig, compromisloos, vaak met de benen in verschillende werelden en met een sterke eigen mening. Het beste is het duidelijk te maken met twee voorbeelden.

SONS OF KEMET

(<https://www.youtube.com/watch?v=wmN3vFlukk4>)

Deze Britse jazzformatie met sterke Afrikaanse en Caribische invloeden stond als eerste in GROUNDS op het podium in Nederland.

THE RE:FRESHED ORCHESTRA

(<https://www.youtube.com/watch?v=XkXiBFjvfsg>)

Dit eclecticisch muziekcollectief is ontstaan als onze vaste huisband van het maandelijks open podium in GROUNDS. Het collectief bestaat uit klassiek geschoolde musici en musici uit de Rotterdamse hiphop en soul scene.

GROUNDS gelooft in een participerende werkwijze. Om effectief een veelheid aan publieksgroepen te bereiken hebben we veel geïnvesteerd in binding met de wijk. Deze blijkt een schat aan informele muziekcircuits te kennen waar we graag een podium aan bieden: van black gospel tot een rijke hiphop scene. Samenwerking bestaat uit overleg over de samenstelling van het programma, het ontwikkelen van series en het voeren van publiciteit. Een vergelijkbare aanpak gebruiken wij ook buiten de wijk; we werken structureel samen met organisaties en sleutelfiguren zoals het Amsterdams Andalusisch Orkest, de Kaapverdiaanse stichting Morabeza en House of Knowledge.

1.4 Strategie

De strategie van GROUNDS bestaat uit vier elementen: **contact maken, signaleren, presenteren, lanceren.**

CONTACT MAKEN

Het DNA van alle activiteiten van GROUNDS komt grotendeels voort uit onze directe omgeving, de wijk Delfshaven en de stad Rotterdam. We hebben de afgelopen jaren veel tijd en energie besteed aan het leren kennen van onze buurt en het leggen van duurzame contacten. Hoe dit te doen, hebben we geleerd met vallen en opstaan. We moesten een radicale andere houding aannemen. Heel de organisatie stond aanvankelijk op zenden; we wilden maar wat graag bekend maken wat voor moois wij te bieden hadden. Dit belemmerde ons in het echt contact te maken. Dankzij onze wijkcoördinator hebben we leren luisteren naar de sleutelfiguren om ons heen, die zich bewegen in informele circuits. Zij zijn vaak onzichtbaar voor diegenen die daar geen onderdeel vanuit maken. Er ontsloot zich langzaam maar zeker een rijk en divers ecosysteem van culturele gemeenschappen waarbinnen volop muziek werd gemaakt en genoten.

Het interessante is dat deze lokale gemeenschappen vaak een sterk internationale component hebben en soms leiden tot interessante programmeringslijnen in GROUNDS. (Zie 2.3 voor onze 'Programmering in de wijk' voor meer hierover.) Door langdurig samen te werken met sleutelfiguren zijn duurzame relaties ontstaan en weten we inmiddels een grote verscheidenheid aan doelgroepen te bereiken.

SIGNALEREN

GROUNDS is er trots op dat zij aan begin hebben gestaan van de carrières van (toen talent en nu) gerenommeerde Rotterdamse artiesten als Sabrina Starke (nu bestuurslid van GROUNDS), Re:Freshed Orchestra, Los Paja Brava, Pink Occulus en WatWatls. Maar GROUNDS heeft ook een neus voor het programmeren van (inter)nationale acts vlak voordat zij doorbreken, zoals Fatoumata Diawara, Sons of Kemet en My Baby. Door haar unieke Umfeld – de honderden muziekstudenten van Codarts die pop, jazz en world studeren in het WMDC – heeft GROUNDS voor veel jonge musici een belangrijke rol gespeeld bij de start.

Het is belangrijk dat wij naast de academie ook voeling houden met de straat. Zo begint onze maandelijkse hiphopserie/open podium Levels een behoorlijke reputatie te krijgen. Levels is mede geïnspireerd door sportevents en online computergames en biedt o.a. jong hiphoptalent een platform om zich te presenteren voor een breed publiek. De serie wordt gehost en geproduceerd door de in Bonaire geboren Ruwhel Emers die er vier jaar geleden met zijn act WatWatls zelf het eerst voor publiek speelde. Op 15-jarige leeftijd besloot hij zich geheel op de muziek te storen nadat zijn twee jaar oudere broer overleed in jeugddetentie. Nu heeft hij een eigen label, HardHeaderz, en kan hij leven van de muziek. Bij GROUNDS krijgt hij de ruimte om zijn concept Levels verder te ontwikkelen.

PRESENTEREN

GROUNDS is een podium met een veelheid aan verschillende muziekstijlen en publieksgroepen. Artiesten komen graag bij ons; we besteden veel aandacht aan ontvangst van artiesten en staan bekend om ons goede geluid – volgens sommige het beste geluid van Rotterdam. Daarnaast staan we open voor een veelheid aan presentatievormen: van clubsetting tot concertante opstelling. We zien en behandelen het podium van GROUNDS als een overdekt stadsplein dat allerlei gedaantes kan aannemen.

GROUNDS gelooft in gelaagde programmering. We zijn niet bang om een presentatie van een zangschool uit de wijk te hosten naast het programmeren van gevestigde namen. Dat doen we vanuit de visie dat muziek niet los staat van de culturele context waaruit zij voorkomt. In het westen hebben we een kunstmatige harde grens getrokken tussen amateurs en professionals maar in werkelijkheid is die fluïde. Ze zijn beide onderdeel van hetzelfde muzikale universum. Bovendien: elke professional is ooit begonnen als amateur.

Tenslotte vinden we het belangrijk om laagdrempelig te zijn voor verschillende bezoekers. Persoonlijke aandacht, flexibiliteit en jarenlange ervaring van het personeel op de vloer zorgen ervoor dat uiteenlopende publieksgroepen zich thuis voelen in GROUNDS.

LANCEREN

GROUNDS is van mening dat er in Rotterdam genoeg aanbod is op het gebied van talentontwikkeling. Er zijn twee opleidingen, MBO en HBO, en vele alternatieve trajecten van onder andere Music Matters, House of Knowledge, Grote Prijs, de Popronde en aantal private aanbieders. Zelf hebben wij in het verleden vaak een rol gespeeld in dit aanbod.

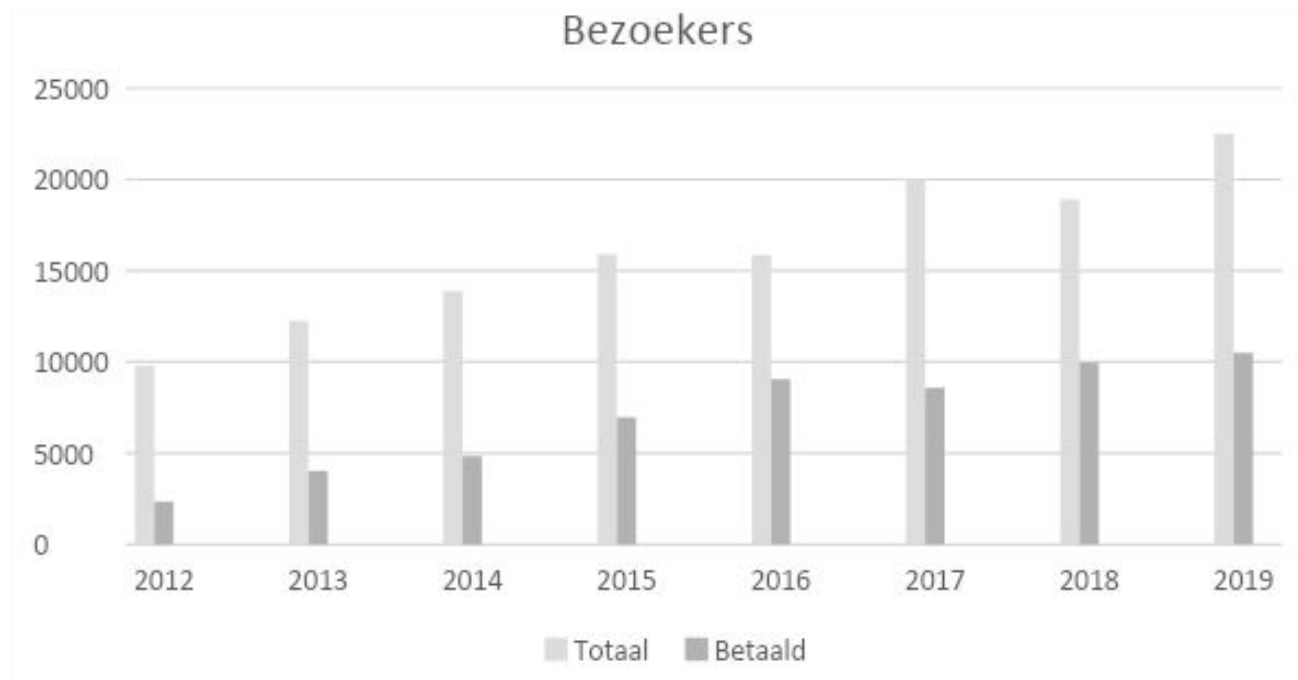
Daarom neemt talentontwikkeling bij ons de gedaante aan van 'talentbevestiging'. Wij signaleren dat er een groot aanbod is van waanzinnig talent dat nog veel te weinig publiek bereikt. Zij zijn nog te weinig zichtbaar waardoor podia en festivals hen nog niet (voldoende) programmeren. Wij zorgen voor zichtbaarheid van dit beginnende talent zodat het door het publiek bevestigd wordt.

GROUNDS biedt jong talent een podium op allerlei locaties. Zo kunnen ze 'vliegren' maken en een publiek opbouwen waardoor zij interessant worden voor andere podia en festivals. Onze wijkcoördinator heeft in 2018 maar liefst 170 maal een betaalde speelplek gecreëerd voor jong talent op allerlei locaties in de wijk. Ook op andere plaatsen in onze programmering wordt jong aankomend talent geprogrammeerd.

1.5 Ambities

In de huidige cultuurplanperiode hebben we het aantal presentaties verhoogd van 80 naar gemiddeld 130 per jaar. Daar is een groot aantal presentaties op locatie in de wijk nog niet in meegenomen. Onze target om 22.000 man publiek te bereiken hebben we gehaald, zeker wanneer we het publieksbereik van de wijkevenementen meenemen waarin

GROUNDS participeert. Dit hebben we gerealiseerd zonder extra subsidie. Een groot gedeelte hebben we kunnen realiseren door het verhogen van onze eigen inkomsten. Zo is de kaartverkoop in de periode van 2015-2018 verdubbeld.

De organisatie is echter niet meegegroeid en loopt nu tegen een grens aan. GROUNDS heeft de ambitie om door te groeien naar 165 presentaties per jaar en een publieksbereik van 27.500. Dit kunnen we helaas niet geheel op eigen kracht. De wijkevenementen zijn vaak gratis toegankelijk en onze kern-programmering is gezien zijn avontuurlijke karakter niet altijd kostendekkend.

Om aan de vraag vanuit de wijk te voldoen is uitbreiding van het aantal uren nodig van onze wijkcoördinator. Het is hiervoor nodig de huidige aanstelling van 0,4 fte te verhogen naar 0,8 fte, wat jaarlijks ongeveer €16.000 kost. Hiermee kunnen we de groei van de wijkactiviteiten borgen en het publieksbereik in de wijk vergroten. De programmeringskosten op onze begroting blijven gelijk, die worden opgebracht door de partners in de wijk.

Wij willen het aantal concerten van onze kernprogrammering verhogen van gemiddeld 35 naar 50 per jaar; we zien groei in het interessante aanbod en honger bij ons publiek. Het is mogelijk om dit gedeeltelijk terug te verdienen met extra kaartverkoop en horeca-inkomsten. Ook kunnen we een deel (50%) van eventueel verschil tussen kaartverkoop en gage terugkrijgen via SKIP. Om geheel compromisloos te kunnen blijven programmeren is nog €11.000 nodig.

Totaal vragen we voor het Cultuurplan	2021-2024:
Uitbreiding aanstelling wijkcoördinator:	€ 16.000
Uitbreiding kernprogrammering:	€ 11.000
Werkleertaject:	€ 13.000
Totaal	€ 40.000

Daarnaast willen we nieuw programmering en organisatietalent gaan opleiden. Onze huidige hoofdprogrammeur, Hanyo van Oostrom, heeft nu 10 jaar de touwtjes in handen. Het is tijd voor een frisse blik en nieuwe ambities. Via onze netwerk stuiten we vaak op high potentials (zoals Ruwhel Emers - LEVELS) die volgens ons van grote toegevoegde waarde kunnen zijn voor het Rotterdamse culturele veld. Wij willen hen graag begeleiden in hun professionele en inhoudelijke ontwikkeling. Vanaf 2021 willen we starten met een betaalde werkplek in GROUNDS. Hiervoor vragen we €13.000. Dan kunnen we jong talent een betaalde plek van twee dagen per week bieden en hen begeleiden. Daarnaast krijgen zij GROUNDS voor bijvoorbeeld een eigen evenement om zo ervaring op te doen. We willen zo twee talenten per jaar begeleiden.

2 Programma

GROUNDS heeft sinds haar oprichting een ‘gelaagde’ programmering waarin zowel aandacht is voor het beste van wat het nationale en internationale aanbod te bieden heeft, als talent uit de wijk. Deze combinatie is van essentieel belang. Behalve het artistieke voordeel, is er voor nieuw talent status te behalen wanneer zijn in **GROUND**S staan. Door veel met de wijk te werken wordt **GROUND**S omarmd door publiek uit de wijk.

2.1 Kernprogrammering

2018: 35 concerten per jaar

2021-: 50 concerten per jaar

GESCHIEDENIS

De aanvankelijke programmering van het podium van het WMDC (nog vóór GROUNDS) was vrij traditioneel en vergelijkbaar met gespecialiseerde wereldmuziekpodia in Nederland zoals Rasa (Utrecht) en het Tropentheater (Amsterdam). Daar zijn we snel van afgestapt. We merkten dat deze programmering weinig aansloot bij de vraag uit de stad. Het trok een beperkt en homogeen publiek: wit, hoogopgeleid en 50+. Met GROUNDS zijn we gestart met een meer open, eclectische programmering met meer ruimte voor cross-overs en nieuwe vormen naast traditio-

nele muziekstijlen. Een soort programmering die we nu zien bij festivals als Le Guess Who en Lowlands maar die feitelijk voortkomt uit een Rotterdamse traditie die startte in de jaren tachtig, met festivals als Pandora Music Box, Ein Abend in Wien, Nu Moon Fest en nu Motel Mozaïque. Dit zijn festivals waar de meest urgente muziek van de tijd naast elkaar te horen zijn. Ook GROUNDS zet lokaal talent naast internationale artiesten, traditionele wereldmuziek naast vernieuwende hiphop. Die lijn is sinds 2010 doorgezet om op een onconventionele manier muziek te blijven combineren – en met succes. Ons publiek is verjongd, verbreed en meer dan verdubbeld. Bovendien heeft GROUNDS ook een kleine vaste kern van het publiek van de oude wereldmuziekpodia aan zich gebonden.

GROUND

biedt grond voor
opkomende
muziekgenres om te
wortelen.

Onze programmering is grofweg als volgt de clusteren:

	2018	2021-
kernprogrammering	35	50
wijkprogrammering	50	75
programmering in samenwerking	27	25
educatie (schoolconcerten)	15	15
	127	165

HOOGTEPUNTEN

De nieuwe manier van programmeren hield in dat de focus kwam te liggen op crossover en nieuwe samenwerkingen. Hoogtepunten waren bijvoorbeeld Babylon Circus (de naam zegt genoeg) en de albumrelease van de toen net doorgebroken My Baby – eerder door programmeur Van Oostrom al geprogrammeerd op het Bevrijdingsfestival en De Nacht van de Kaap.

Babylon Circus

klinkt als: <https://www.youtube.com/watch?v=KAt1ru3rRz4>

Die connectie met gelijkgestemde Rotterdamse evenementen bleek regelmatig een gouden formule om nieuwe artiesten ‘te brengen’. Qua wereldmuziek: als één van de eerste podia in Nederland programmeerde GROUNDS de Afrikaanse zangeres Fatoumata Diawara, niet lang daarna uitgegroeid tot Afrikaanse diva en headliner op internationale festivals. Hetzelfde geldt voor artiesten als Vaudou Game, Dubioza Kolektiv, Meta and the Cornerstones en vele anderen. Maar ook op het gebied van de avontuurlijke hip hop bleek GROUNDS zich met succes te kunnen onderscheiden. Akala(UK) zorgde in 2015 samen met Akua Naru voor een onvergetelijke avond. Al met kwam zo een nieuwe publieksstroom op gang die het makkelijker

en vanzelfsprekender maakte nieuwe ontwikkelingen te blijven signaleren en grenzen verder te verkennen.

Akala

klinkt als: <https://www.youtube.com/watch?v=LjvUMr1-AAU>

GROUND WORDT GEVRAAGD VOOR GASTPROGRAMMERING

De eerder genoemde samenwerkingen met Rotterdamse evenementen werd in 2012 ingezet met het GROUNDS podium tijdens Dunya, waarbij artiesten als Hindi Zahra, Mulatu Astatke, Zap Mama en de Brooklyn Funk Essentials werden gepresenteerd. Meer recent is het GROUNDS podium tijdens De Nacht van de Kaap 2019 een goed voorbeeld met artiesten als Anthony Joseph & Mop Mop, Boom Pam, de Europese primeur van het London Afrobeat Collective en het Bernard Orkestar. Al met al een indicatie dat ook deze evenementen graag een nieuwe mix van stijlen presenteren volgens de GROUNDS formule van “Ongekend Goede Muziek”. De nieuwe reeks GROUNDS clubconcerten in Annabel met o.a. Sean Kutu, Oumou Sangare en binnenkort Bonga is hiervan de bevestiging.

HOOGTEPUNTEN AFGELOPEN VIER JAAR (VERVOLG)

Terugkijkend op de afgelopen vier jaar waren er in 2016-2019 de volgende hoogtepunten (zie ook het volledige overzicht van de programmering): uitverkochte en/of zeer goed bezochte shows van het Griekse Imam Baildi, Afrobeat legends Ebo Taylor en Orlando Julius, de Turkse zangeres Gaye Su Akyol, Master Drummers of Burundi, het Russische Otava Yo, United Vibrations (UK). Het afgelopen seizoen (2019) spant qua crossover en avontuur wel de kroon met o.a. het Koreaanse Jambinai, bekend als opener van de Olympische spelen in Korea, maar in Europa (nog) onbekend en onbemind, Turkse psychedelica van Baba Zula, de Columbiense electro-latin band Los Pirañas en de eerste Europese clubshow van het nieuwe Santrofi uit Ghana, die afgelopen jaar o.a. op Hertme, Roskilde en Womad stonden.

Jambinai

klinkt als: <https://www.youtube.com/watch?v=PB1k7CDVWVkk>

OUDE LEGENDES NAAST AANSTORMEND TALENT

GROUNDSD zal in de toekomst ook regelmatig legends blijven boeken, zoals eerder dubpoet Linton Kwesi Johnson, slagwerker Ginger Baker (Cream, Fela Kuti), fusion pionier Trilok Gurtu en reggae legend David Hinds (Steel Pulse) in Grounds te zien en horen waren. Tegelijkertijd biedt GROUNDS ook een aansprekend podium voor aanstormend nationaal talent in de meest uiteenlopende stijlen. Nederlandse en Rotterdamse artiesten zoals Pink Oculus, Michael Prins, Los Paja Brava, Arthur Flink, Sabrina Starke, Omar Ka, Mehmet Polat en vele anderen hebben in GROUNDS aan de artistieke weg kunnen timmeren.

Een speciale vermelding is er voor de nieuwe Nederlandse band Son Swagga, die met hun unieke mix van afrobeat, jazz en electronica de perfecte belichaming vormen van de ‘nieuwe sound’ die we graag laten horen.

Son Swagga

klinkt als: <https://www.youtube.com/watch?v=CT2lAXtzlQI>

Wel vinden wij bij GROUNDS dat de tijd rijp is om uit te breiden. We hebben nu aangetoond dat we kunnen blijven groeien op basis van twee à drie grotere concerten per maand. Het zou het Rotterdamse muziekklimaat ten goede komen als we dit kunnen uitbreiden naar vier grotere concerten per maand. De andere programmering volgt dan vrijwel op een natuurlijke manier. Het lijkt een forse uitbreiding, maar een kernpodium als GROUNDS voorziet in een duidelijke behoefte bij publiek en artiesten.

2.2 Wijkprogrammering

2018: 50 concerten per jaar

2021-: 75 concerten per jaar

GROUNDS heeft sinds 2015 een wijkcoördinator in dienst. Deze functie is vergelijkbaar met een interne cultuurscout: iemand die voor ons onderzoekt wat er in de wijk Delfshaven leeft, die GROUNDS bekend maakt in de wijk en voor ons te weten komt wie onze burens zijn. We wilden minder aanbodgericht werken en ruimte laten voor initiatieven in de wijk. Dat is gelukt. Door onze wijkcoördinator heeft GROUNDS op dit moment zo'n 300 'actieve' en 600 'passieve' contacten in de wijk. Dat varieert van betrokken wijkbewoner tot individueel artiest, van culturele organisatie tot welzijnsinstantie. Door langdurig deze contacten te onderhouden en te verdiepen kan GROUNDS hier nu de vruchten van plukken. We bereiken nu publieksgroepen die ver af staan van de reguliere culturele sector. Zelfs de zeer gesloten groep Rotterdamse Eritreeërs heeft GROUNDS meerdere malen bezocht.

Maar meer nog dan dat heeft het werk van de wijkcoördinator een verborgen cultureel landschap bloot gelegd, een informeel circuit met een enorme verscheidenheid aan subculturen. Met name in de muziek werd een zeer actief en vitaal informeel netwerk zichtbaar dat zich niet makkelijk laat vangen in oude kaders als amateur-professional, artistiek-commercieel, traditioneel-modern. Een ding hebben ze gemeen: ze zijn community driven en muziek speelt vaak een belangrijke rol. GROUNDS is een essentiële schakel in Rotterdam.

GROUNDS biedt perspectief voor aanstormend talent.

WERELDS DELFSHAVEN

Een keer per jaar ontsluiten we deze rijke wereld met het driedaagse buitenfestival Werelds Delfshaven, waarvan GROUND'S sinds 2017 co-producent is. Aanvankelijk stond het festival op het Heemraadsplein, maar sinds onze samenwerking met het Rotterdams Volkstheater heeft het een nieuwe locatie op het Coolhaveneiland, aan het water achter de Machinist. Sindsdien weet het een groter en divers publiek te vinden. Jaarlijks zijn er zo'n 50 muziek- en dansacts te zien en bereikt het een zeer gemêleerd publiek van ongeveer 4000 man. Naast lokaal talent (Broederliefde stond er ooit als volstrekt onbekend beloftevol bandje uit de wijk) staan er door GROUND'S betaalde hoofdacts.

Naast dit jaarlijkse buitenfestival heeft GROUND'S sinds drie jaar op verzoek van de gemeenschappen ook een wintereditie in GROUND'S. Dit is een intiemere editie waarbij in 2019 een caleidoscoop van 18 presentaties te zien was, van Bollywood dans tot Kaapverdiaanse Mazurka en van Barbershop tot Kawina, voor een zeer divers publiek uit de wijk. Dit mondde uiteindelijk uit in een spontane gezamenlijke jamsessie met de Braziliaanse Carioca familie en Marokkaanse gnawa groep Manar.

WERELDWIJDE WIJK & ANDERE FESTIVALS

Sinds drie jaar organiseert GROUND'S in samenwerking met Werelds Delfshaven in opdracht van de wijk een serie kleinschalige buitenfestivals dat rondtrekt in alle wijken van Delfshaven: Wereldwijde Wijk. Ze vinden plaats op kleine stadspointjes, worden georganiseerd samen met de bewoners en zijn gratis toegankelijk. Het programma bestaat uit muziek, circus, theater en dans door amateurs, semi-professionals, kinderen en professionals uit de wijk. Wij stellen de faciliteiten ter beschikking (o.a. tent) en de expertise (o.a. netwerk). Het blijkt een effectieve manier te zijn om de lastigst bereikbare doelgroepen te bereiken. In 2019 stonden we in: Lloydkwartier, Schiemond en het Nieuw Westen (Tidemanplein). Het jaar daarvoor in Bospolder Tussendijken, Spangen en Coolhaven.

Daarnaast is GROUND'S partner van een scala aan kleinschalige wijkinitiatieven en evenementen zoals Singel Sounds!, Besouk, Kadefestival en het Pelgrim Harbour Festival. Door de vele partners speelt dit netwerk een belangrijk onderdeel van onze missie om talent te lanceren. In 2018 bood GROUND'S op deze manier meer dan 170 maal een podium aan een verscheidenheid aan acts.

WIJKOVERSTIJGEND

Onze wijkactiviteiten hebben, schijnbaar tegenstrijdig, een bereik ver buiten de eigen buurt. Het Centraal Cultureel Planbureau heeft onze wijkcoördinator gevraagd een bijdrage te leveren aan hun jaarlijkse landelijke monitor 'het Culturele Leven'. Delfshaven staat model voor andere oude stadswijken in de grote steden, waar de hyperdiverse samenstelling van de bevolkingsgroep leidt tot nieuwe vormen van cultuuruitingen. Daar is nog weinig over bekend en het veldwerk van onze wijkcoördinator is uniek in Nederland. Daarnaast zien we dat een aantal van onze wijkactiviteiten een voortrekkersfunctie vervullen. Een voorbeeld van een bijzondere structurele samenwerking die de wijk overstijgt is die met Culture Connection. In 2019 organiseerde wij met hen samen voor de tweede maal het vocalistenproject Sacred Songs. 60 Rotterdamse zangers van diverse religieuze en culturele achtergrond kwamen samen in één doorlopende concertuitvoering onder leiding van Monica Akihary in de Pelgrimvaderskerk. GROUND'S ondersteunde inhoudelijk en productioneel. Ook zijn we een sparringpartner geworden voor deze landelijk opererende organisatie. Ze zien de Rotterdamse versie als hun vlaggenschip en

voorbeeld voor andere steden. Wij adviseren hen bij het doorontwikkelen van het concept en hoe te zorgen voor niet alleen een mooie eindvoorstelling, maar ook een divers publiek.

AMBITIES

Er zit nog veel potentie in het informele muzikale ecosysteem van Rotterdam West. We staan nog maar aan het begin. Door vijf jaar veldwerk van onze wijkcoördinator heeft GROUNDS een enorm rijk netwerk. GROUNDS is een spil geworden bij veel wijkevenementen en festivals in Delfhaven. Veel van deze evenementen worden gedragen door vrijwilligers; zij zijn sterk verbonden met hun wijk, maar ook kwetsbaar. Daarom hebben we een plan opgepakt om deze wijkevenementen te versterken met een samenwerkingsplatform onder de naam 'Delfshaven Festivals'. De gemeente heeft dit initiatief onlangs ondersteunt. Het platform maakt het mogelijk om samen te werken op het gebied van o.a. programmering, faciliteiten, vergunningen en subsidies. Zo willen we kleine bewonersinitiatieven ondersteunen door een koppeling te maken met de wat grotere wijkevenementen (Kadefestivals, Singelsounds, Bezouk) en festivals (Werelds Delfshaven).

Onze wijk coördinator heeft nu een aanstelling van 0,4 fte. Deze staat niet meer in verhouding met de groei aan wijkactiviteiten. We willen het komende beleidsperiode gebruiken om dit te repareren en ruimte te creëren om de functie uit te breiden naar 0,8 fte. Hiermee kunnen we de groei borgen en is er ook meer ruimte om onze expertise te delen met collega-instellingen die veel interesse hebben.

2.3 Programmering in samenwerking

2018: 27 concerten per jaar

2021-: 25 concerten per jaar

Een bijzonder effectieve manier om verschillende publieksgroepen te bereiken blijkt te bestaan uit structurele samenwerking met organisaties met uiteenlopende achterban. Soms komen deze contacten tot stand door onze wijkprogrammering, soms via ons landelijke netwerk. GROUNDS is een fijn podium veel verschillende genres die nergens anders terecht kunnen. Belangrijk voor een effectieve samenwerking is dat het gaat om een duurzame relatie. Uit ervaring weten we dat het een aanlooptijd nodig heeft voordat een specifieke doelgroep GROUNDS weet te vinden.

De betrokken organisaties gebruiken we ook als adviseurs. Als ons een artiest wordt aangeboden waarvan wij denken dat deze interessant is voor hun achterban dan vragen we hen advies. Soms komen ze met alternatieven, soms waarschuwen ze ons voor een concurrerend evenement. Daarnaast ondersteunen ze ons bij artiesten die interessant zijn voor hun achterban. Zo heeft de House of Knowledge het voorprogramma geregeld voor **Ayanna Witter-Johnson** en helpt Ruwhel met Levels bij de promotie van de vrouwelijke hiphopact S10. In dit geval organiseerde hij een speciale Women Only editie van Levels.

De vaste samenwerkingspartners uit ons vorige beleidsplan hebben genoemd die bleven:

- **Typical Tropical (Michiel Raatgever): Latin**
- **Amsterdams Andalusisch Orkest (Yassine Boussaid): Mahreb**
- **EPM Holanda-Choroschool (Marijn van der Linden): Braziliaans**

De samenwerkingsverbanden die zijn overgedragen aan anderen:

- **Stichting Morabeza (Carlos Gonçalves & Jorge Lisardo) neemt het Kaapverdië-stokje over van Gery Mendes**
- **Levels, voorheen hiphop café (Ruwhel Emers) neemt de hiphop over Conchitta Botse**

Nieuwe structurele samenwerkingsverbanden:

- **Gospel Experience (Leo Davelaar) – Black Gospel**
- **House Sessions (House of Knowledge) - Soul/R&B**

Met **Typical Tropical** organiseren we twee a drie maal per jaar een vaste Latin dansavond met live muziek in GROUNDS: verschillende latin bigbands met vaak jong talent van de latin opleiding van Codarts. Zo hebben we meerdere concerten georganiseerd met het orkest van de meesterpercussionist Geraldo Rosales die jonge talenten lanceerde zoals zanger Ramon Mendeville.

Ons **Arabo-Andalusische programmalijn** organiseren we samen met het Amsterdams Andalusisch Orkest. Met deze events bereiken we een publiek dat voornamelijk afkomstig is uit de Marokkaanse gemeenschap. Het tribute concert met jong zangtalent ter ere van de legendarische Egyptische zangeres Oum Koulthoum (1898-1975) was een van de hoogtepunten.

Met **EPM Holanda** organiseren we twee keer per jaar een Choro festival dat publiek trekt uit heel Nederland. Deze in het WMDC gevestigde Braziliaanse muziekschool geeft het podium aan haar studenten (van jong tot oud) maar ook het uitstekende docentencorps (bestaande uit o.a. Magda Mendes en Elizabeth Fadel). Daarnaast vragen zij altijd een master uit Brazilië een concert te geven. Het komend jaar organiseren we met EPM ook losse concerten.

Stichting Morabeza heeft het bijzondere culturele erfgoed van het legendarische Kaapverdiaanse muziklabel Morabeza Records onder de hoede. Zij hebben zich o.a. hard gemaakt om de Kaapverdische morna op de Unesco lijst van internationaal immaterieel erfgoed te krijgen. Vanaf 2019 organiseren we een tweemaandelijks evenement met ruimte voor talent uit Rotterdam en internationale artiesten. Ook worden er workshops en masterclasses georganiseerd i.s.m. de Choroschool en Codarts om de eerste opleidingsspecialisatie Kaapverdiaanse muziek op conservatoriumniveau te ontwikkelen.

Het hiphop café vierde in 2019 haar vijfjarig bestaan. Dit maandelijks open podium voor talent uit de hiphop scene wordt sindsdien georganiseerd door Ruwhel Emers, die zelf als jong talent is begonnen op het podium. Het café wordt zo langzamerhand te klein en we gaan vanaf 2020 om de twee maanden het event verplaatsen naar de Grote Zaal onder de naam **Levels**. Elke editie komen bekende namen en opkomende talenten uit de scene langs. Levels is dé plek om je tracks te laten horen tijdens de open mic maar ook de plek om te netwerken met diverse spelers uit de industrie en nieuw talent te ontdekken.

Leo Davelaar van de **Gospel Experience** is een dirigent van een groot aantal gospelkoren in Rotterdam en Nederland. Een bevolgen muzikant die de muziek ook graag wil uitdragen buiten de kerk. Vergeet Aretha Franklin: ook in Nederland komt menig artiest voort uit deze in Nederland snel groeiende muziekgenre, zoals Shirma Rouse. Leo Davelaar organiseert tweemaandelijks een Gospelavond in GROUNDS waarin hij verschillende koren en talenten het podium geeft.

Tijdens de **House Sessions**, in samenwerking met House of Knowledge, worden beginnende én meer ervaren talenten uit met name de urban scene uitgedaagd om op te treden voor een breed publiek. Er is een voorprogramma van een aanstormend talent én een open podium met de huisband. Het talent wat hierop af komt is heel divers. De jonge mensen op het podium komen van Albeda muziekopleiding of Codarts of het zijn autodidacten. Het jonge talent dat de eerste House Session opende, Gaidaa, is onlangs uitgenodigd voor een showcase op Noorderslag.

2.4 Educatieve programmering

2018: 15 concerten per jaar

2021-: 15 concerten per jaar

Wij erkennen onze verantwoordelijkheid om bij te dragen aan goede en inclusieve cultuureducatie in Rotterdam, maar hebben geconcludeerd dat wij niet beschikken over voldoende expertise en slagkracht om hier gedegen invulling aan te geven buiten de activiteiten die wij al realiseren. GROUNDS was lange tijd lid van de Muziekcoalitie en deed via deze coalitie mee aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK 010). Binnen dit programma voerde GROUNDS een pilotproject uit in OBS Delfshaven, een nabijgelegen basisschool. De school deed weinig op het gebied van cultuureducatie. Samen met de directrice en Winston Scholsberg (onze partner in de MultiJam, zie verder) werd een traject van vier jaar uitgestippeld. Gedurende het traject hebben we besloten het programma over te dragen aan Winston's Muziekschool. We konden het project niet de gewenste aandacht bieden en het viel buiten de kernactiviteiten van GROUNDS.

Wat blijft is onze succesvolle serie schoolconcerten in GROUNDS onder naam MultiJam. Hiermee bereiken we door middel van het Cultuurtraject van KCR een groot gedeelte van de basisscholen in Rotterdam. Sinds drie jaar organiseren we een extra grote MultiJam in Zuidplein. In totaal bereiken we per jaar ongeveer 1000 kinderen uit groep 5/6.

3 Ons publiek

3.1 Publieksoontwikkeling

Met de uitbreiding van de activiteiten wil GROUNDS de publieksgroei voortzetten. De groei van betalende bezoekers is gebaseerd op uitbreiding van kernprogrammering en de huidige zaalbezetting van deze concerten. De groei van de overige bezoekers is gebaseerd op de uitbreiding van de wijkprogrammering wat zich al enigszins heeft ingezet. GROUNDS heeft in 2018 de programmering gedaan van een groot aantal wijkevenementen op locatie waarvan de bezoekers nog niet zijn meegenomen in onze cijfers. In 2019 bereikten wij 22.500 bezoekers.

	2018-	2021
Totaal aantal bezoekers	19.000	27.000
Betalende bezoekers	10.000	14.000

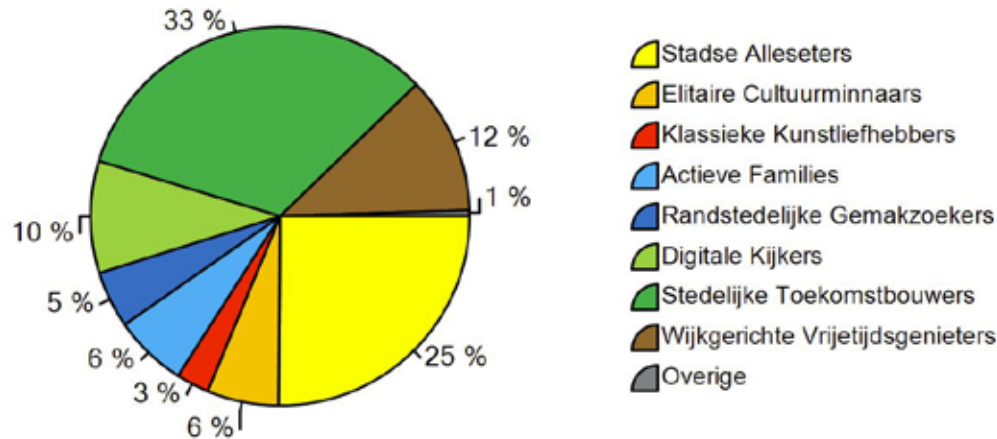
GROUNDS biedt een publieke tussenruimte. In Rotterdam leven vertegenwoordigers van sterk verschillende culturen dicht op elkaar, maar helaas ook vaak langs elkaar heen. Dit kan leiden tot onbegrip en zelfs vijandigheid. Dit maatschappelijke probleem vraagt om plekken die mensen stimuleren om uit hun comfortzone te stappen. Muziek is bij uitstek geschikt om mensen met zeer uiteenlopende achtergronden bij elkaar te brengen en te verbinden. Door de gedeelde beleving van wat er op de podia in GROUNDS gebeurt, raken mensen uit gescheiden werelden met elkaar aan het dansen en aan de praat. Men doet ervaringen op die hun vooroordelen tegen andere culturen helpen afbreken en ervaart een 'gemeenschappelijk wij'.

De publieksaantallen zijn sinds onze start meer dan verdubbeld en uit een onderzoek van Rotterdam Marketing blijkt ons publiek een relatief groot bereik onder Rotterdamers met een dubbele culturele achtergrond. Voor het profiel van ons publiek maken we dankbaar gebruik van de expertise van Rotterdam Marketing (zie volgende paragraaf). Zij hebben op basis van de door ons aangeleverde informatie een analyse gemaakt. In 2018 behoorde 33% van het publiek van GROUNDS tot de Stedelijke Toekomstbouwers. Dit is een stijging t.o.v. 2017, toen behoorde 26% van onze bezoekers tot de Stedelijke Toekomstbouwers.

In de komende periode heeft GROUNDS speciale aandacht voor de Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters (zie verder), een groep met grote afstand tot het culturele aanbod. Deze groep is doorgaans betrokken bij de wijk maar heeft een klein netwerk. De gratis toegankelijke wijkactiviteiten bieden voor hen een kans om deel te nemen aan het culturele leven van Rotterdam.

Verdeling bezoekers Rotterdam

Uit het rapport Rotterdam Marketing 2018

Het publiek van GROUND'S komt binnen Rotterdam vooral uit de buurten Nieuwe Westen (42 bezoekers), Delfshaven (38 bezoekers) en Stadsdriehoek (33 bezoekers). Hiermee heeft GROUND'S vooral een lokale aantrekkingskracht: bezoekers komen met name uit de directe omgeving van de instelling.

Benchmark t.o.v. andere podia - 'Kijken we naar alle podia in Rotterdam, dan zie we een oververtegenwoordiging van de Stedelijke Toekomstbouwers onder de bezoekers van GROUND'S ten opzichte van het totale publiek van de podia. Onder de bezoekers van GROUND'S, zijn de Digitale Kijkers en de Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters oververtegenwoordigd ten opzichte van het totale publiek van de podia, maar dit verschil is (nog) niet significant.'

Benchmark totale culturele sector - 'Kijken we naar de totale culturele sector in Rotterdam, dan zie we een oververtegenwoordiging van de Stedelijke Toekomstbouwers onder de bezoekers van GROUND'S ten opzichte van het totale publiek van de culturele instellingen.'

Onder de bezoekers van GROUND'S, zijn de Stadse Alleseters, de Digitale Kijkers en de Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters oververtegenwoordigd ten opzichte van het totale publiek van de culturele instellingen in de gemeente Rotterdam, maar dit verschil is (nog) niet significant

'We zien de Stedelijke Toekomstbouwers vaker terugkomen bij GROUND'S dan bij de totale sector of andere Rotterdamse cul-

tuurplanpodia. Dit is bijzonder, want deze doelgroep is normaliter niet gemakkelijk te verleiden tot cultuurparticipatie. Toch is nog genoeg ruimte voor groei ten opzichte van hun aanwezigheid in de stad.'

'Aangezien GROUND'S ook wijk-evenementen organiseert kan het zijn dat de groep Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters in werkelijkheid groter is dan nu weergegeven in de resultaten (immers zijn hier geen gegevens van verzameld).'

'GROUND'S trekt veel bezoekers uit de doelgroepen Stedelijke Toekomstbouwers en Stadse Alleseters en onderscheidt zich hiermee van andere cultuurplaninstellingen. GROUND'S is dus ook een interessante samenwerkingspartner voor instellingen die deze groep meer of beter willen bedienen. Wat daarnaast opvalt is dat GROUND'S goed publiek in hun directe omgeving weet te bereiken, ze lijken een sterke binding met de wijk opgebouwd te hebben.'

3.2 Heroriëntering strategie marketing & communicatie

GROUND'S is een podium met een zeer divers publiek als gevolg van eclecticische programmering, wijkprogrammering en uiteenlopende samenwerkingen. Dit vraagt om een effectieve manier om communicatiemiddelen in te zetten en per concert het juiste publiek te bereiken. GROUND'S heeft ook een trouwe groep bezoekers uit Rotterdam en de rest van Nederland. De komende periode willen we hen nog meer aan GROUND'S binden en deze groep uitbreiden. De doelstellingen voor komende beleidsperiode:

1. Per concert zo effectief mogelijk de juiste specifieke publieksgroep bereiken
2. Meer herhalingsbezoek, de vaste groep bezoekers die regelmatig concerten bezoeken vasthouden en deze groep vergroten

1. Per concert zo effectief mogelijk de juiste specifieke publieksgroep bereiken

Om per concert het juiste publiek te bereiken zetten we gericht facebook-advertenties in, versturen we mailingen, posten we berichten in facebookgroepen en benaderen we personen binnen ons netwerk met de vraag het evenement binnen hun netwerk te verspreiden.

ADVERTEREN OP FACEBOOK

Via Facebook adverteren we gericht op specifieke doelgroepen per concert. We stellen demografie, leeftijd en interesses in op basis van het publieksonderzoek Rotterdam Festivals. Per concert richten we ons op verschillende interesses. Via Facebook is het ook mogelijk doelgroepen aan te maken gericht op mensen die eerder interesse getoond hebben in een bepaald evenement.

GERICHTE MAILINGEN

Via ons ticketsysteem versturen we maandelijks mailings gericht op specifieke groepen bezoekers. Het gaat dan om bezoekers die naar soortgelijke concerten in GROUND'S zijn geweest. Vanaf 2020 maken we dit meetbaar zodat geanalyseerd kan worden of deze mailingen leiden tot meer kaartverkoop.

FACEBOOK GROEPEN

Facebook heeft open of besloten groepen en pagina's gericht op specifieke onderwerpen: Afrikaanse concerten in Nederland (833 leden), African cultural movement – The Netherlands (1.793 leden), Rotterdam Uitgaan (6.365 leden), Griekse agenda NL (7.287 leden), The greatest of Latin NL (778 leden), enzovoort. De komende jaren zal de databaas aan groepen worden uitgebreid.

CONTACTEN, SLEUTELFIGUREN, DIVERSE GEMEENSCHAPPEN:

Via onze wijkcoördinator hebben we een groot netwerk in Delfshaven. Via onze contactpersonen brengen wij onze programmering onder de aandacht van verschillende gemeenschappen. Vanaf 2020 breiden wij dit netwerk verder uit.

Naast de culturele contacten gaan we meer samenwerken met lokale ondernemers die GROUND'S een warm hart toedragen. Bloemenwinkel Niche op de Nieuwe Binnenweg gaat de concerten van GROUND'S promoten door flyers uit te delen aan klanten, onze poster op te hangen, muziek van artiesten die in GROUND'S komen te draaien en op eigen social media te promoten. Daartegenover stelt GROUND'S maandelijks een aantal vrijkaarten ter beschikking om zo nieuw pu-

bliek te laten kennismaken met GROUND'S. Dit soort samenwerkingsverbanden worden verder uitgebreid.

SAMENWERKEN MET ROTTERDAMSE MUZIEKPODIA

GROUND'S werkt samen met andere podia in Rotterdam voor promotie. We wisselen concerten uit die we voor elkaar promoten via social media en nieuwsbrieven, waar relevant voor ons publiek. Zo heeft Baroeg (metal) de Griekse post-metal band Nightstalker en de Koreaanse post-rock band Jambinai onder hun publiek onder de aandacht gebracht. Ook Bird, Lantaren Venster en Worm promoten regelmatig concerten van GROUND'S bij hun publiek – andersom.

VERNIEUWEN WEBSITE

De website van GROUND'S is verouderd (2011) en weerspiegelt niet geheel meer de identiteit van het podium. De website is wel gebruiksvriendelijk maar niet overzichtelijk als het gaat om het onderscheidt tussen de verschillende takken van programmering (eigen programmering, wijkprogrammering, samenwerkingen, talent, educatie). Dit is wel nodig om de niche doelgroepen te bereiken.

MEDIAPARTNERS IN ROTTERDAM ZOEKEN

De Havenloods en de Uitagenda zijn nu onze vaste partners. De Havenloods bericht wekelijks over GROUNDS in de cultuurkatern en de Uitagenda maandelijks in hun magazine. Wij breiden dit uit met FunX, Open Rotterdam en/of Rijnmond. Dit leidt niet tot het bereiken van niche publiek maar wel grotere algemene bekendheid. Daarnaast versterken we onze contacten met lokale mediapartners waaronder Radio Brasa (Kaapverdiaans radio-programma) en wijkkrant Mathenesse.

2. Meer herhalingsbezoek, groep vaste bezoekers vergroten

MEET-UP VASTE BEZOEKERS

Om de vaste kern bezoekers van GROUNDS nog meer bij GROUNDS te betrekken gaan we vanaf 2020 iets extra's voor deze groep doen. Voor de 100 trouwste bezoekers gaan we jaarlijks een borrel met verrassingsconcert organiseren in het GROUNDS café waarbij ook organisatie en bestuur aanwezig zijn. Zo kunnen we met hen in gesprek over de programmering, en ideeën uitwisselen.

PUBLIEK VIA SAMENWERKINGSPARTNERS VASTHOUDEN

We krijgen veel nieuw publiek binnen via evenementen die door samenwerkingspartners worden mede-georganiseerd. We willen dat dit nieuwe publiek GROUNDS vaker bezoekt. Door dit nieuwe publiek na afloop van het evenement van de samenwerkingspartner een 'welkomstmail' met een kortingscode toe te sturen voor een vergelijkbaar evenement/concert proberen wij hen GROUNDS nogmaals te laten bezoeken. De effecten maken we meetbaar door achteraf te kijken hoe vaak de kortingscodes worden gebruikt.

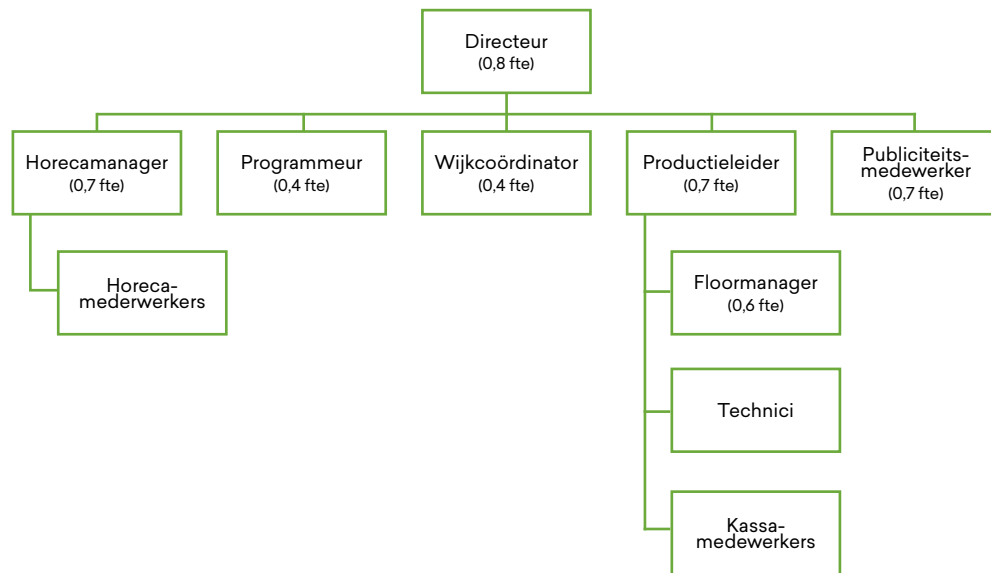
Naast deze inzet blijven we natuurlijk onze algemene communicatiemiddelen inzetten. Zoals de aankondigingen van concerten op onze website en social media kanalen (Facebook, Instagram, Twitter), onze maandelijks nieuwsbrief (12.500aantal), persberichten, maandelijks poster en flyer verspreid door Rotterdam, incidenteel een poster en/of flyer voor een specifiek concert verspreid door Rotterdam en aankondigen concerten in diverse online agenda's (o.a. uitagenda, muziekcladder, podiuminfo, world music forum, VVV Rotterdam, WeOwnRotterdam).

4 Organisatie

De kern van de organisatie bestaat uit een vast team. Er is de afgelopen beleidsperiode weinig verloop geweest in dit team, alleen de publiciteitsmedewerker is vervangen.

Niemand werkt fulltime bij GROUNDS. Dit houdt de organisatie klein en flexibel. GROUNDS is voor allen wel de belangrijkste werkgever en iedereen voelt zich erg verbonden met GROUNDS. De directeur is o.a. tijdelijk interimdirecteur geweest bij het HipHopHuis en Music Matters. De wijkcoördinator werkte voor Rotterdam Volkstheater. De programmeur werkt o.a. voor JMR (o.a. Bevrijdingsfestival) en heeft een eigen

muzieklabel. De productieleider en technicus doen klussen voor o.a. Codarts. Zonder dat er echt beleid op gevoerd is, blijkt het goed voor de organisatie dat er ook buiten de deur wordt gewerkt. Het voorkomt tunnelvisie en een naar binnen gerichte organisatie. Naast het vaste team werken we met een pool van inhuurkrachten, vooral technici en horecamedewerkers.

Naast het muzikaal talent dat we lanceren, zijn we ook trots op het organisatorisch talent dat bij GROUNDS is begonnen als stagiaire of junior, zoals Marianne van de Velde (voorheen directeur Music Matters, nu senior beleidsadviseur Fonds voor Podiumkunsten),

Marianne Smitshoek (freelance producent bij o.a. Rotterdam Festivals) en Winta Tefara (projectleider bij Top Notch) en onze eigen Nishant Harcharan die begon als stagiaire en nu onze productieleider is.

4.1 Bestuur

In 2018 hebben we afscheid genomen van onze voorzitter Cor Post. Hij was lid van het oprichtingsbestuur dat van belang was bij het borgen van de onafhankelijkheid en positie van GROUNDS binnen het WMDC-complex. Cor Post is nog steeds aan GROUNDS verbonden als extern vertrouwenspersoon. Met Carlos Gonçalves konden we ons geen betere kandidaat wensen om het voorzitterschap over te nemen. Hij heeft vanuit zijn vorige functie (voorzitter dagelijks bestuur deelgemeente Delfshaven) het WMDC en GROUNDS vanaf het begin gevolgd en ondersteund.

Naast Carlos Gonçalves bestaat het bestuur uit: **Frans van der Reep** (penningmeester): strategische vrijdenker met veel bestuurlijk ervaring, o.a. lector bij Inholland en columnist.

Stan Rijven (secretaris): Onafhankelijk professional binnen de muzikwereld, journalist, DJ en gespreksleider, motor achter het World Music Forum.

Sabrina Starke (algemeen bestuurslid): Soulzangeres, won ooit een optreden in het Apollo Theater in New York (ondersteund door WMDC), rolmodel voor veel jong muzikalent.

Nu alles bestuurlijk en organisatorisch een stevig fundament heeft, is besloten over te gaan naar een Raad van Toezicht model. In de dagelijkse praktijk was de directeur al verantwoordelijk voor het ontwikkelen van het beleid en het bestuur meer toezichhoudend en strategisch adviserend.

4.2 Fair practice code

Van het vaste team is de helft in loondienst en de ander helft werkt op eigen verzoek op freelance-basis omdat zij naast GROUNDS ook andere klussen willen blijven doen. We hebben gekeken hoe het loon en uurtarieven zich verhouden ten opzichte van de in onze sector gehanteerde cao. Een aantal functies bleek onder het geldend tarief te worden betaald. Om dit cao-conform te krijgen is structureel €40.000 erbij nodig. Hiervoor zullen we mede gezien het gemeentelijk beleid rondom de Fair Practice Code niet kiezen voor afbouw van onze activiteiten. Er is geen makkelijk verband te leggen tussen de presentatiecijfers en de gefactureerde uren.

Daarom gaat GROUNDS zich de komende vier jaar inzetten om deze €40.000 geleidelijk in te gaan verdienen. Dit kan alleen door verhoging van eigen inkomsten. Hiervoor zullen we een plan ontwikkelen. Zo kunnen we onze expertise op het gebied van inclusiviteit en wijkgericht werken vermarkten. We zullen ons ook richten op de gemeente die op dit gebied een grote opdracht heeft gelegd bij acht culturele instellingen in Rotterdam, de zogenaamde RCB(Rotterdamse Culturele Basis)-instellingen. Een aantal van deze instellingen heeft veel te winnen bij met onze werkwijze en kunnen ons voorstellen dat er een aantal (betaalde) opdrachten vanuit deze hoek komt.

De artiesten in de kernprogrammering krijgen een marktconforme vergoeding. Deze voldoet aan de eisen van de BUMA-norm. Dit geldt niet voor de deelnemers van de talentavonden of de wijkprogrammering. Voor amateurs, studenten en beginnende artiesten hebben we een range van vergoedingen, van onkostenvergoeding tot spelen voor de deur. Het is niet haalbaar om iedereen een Buma norm te betalen, dit zou ten kosten gaan aan het aantal speelbeurten waardoor jong talent wordt belemmerd om te spelen.

4.3 Code Culturele Diversiteit

De vernieuwde Code Culturele Diversiteit concentreert zich niet meer alleen op etniciteit, diversiteit wordt nu breder gedefinieerd. Deze verbreding/omslag heeft GROUNDS ook ingezet. In onze vorige beleidsplan hadden we ons ten doel gesteld om de big minorities in Delfshaven /Rotterdam beter te bereiken: Surinaamse Nederlanders (9%), Turkse Nederlanders (8%), Marokkaanse Nederlanders (7%), Antilliaanse Nederlanders (4%), Kaapverdiaanse Nederlanders (2,5%) en Chinese Nederlanders (1%).

We hebben gemerkt dat het effectiever is om op muzikale gemeenschappen te richten dan op etnisch afgebakende gemeenschappen. Etniciteit zeg vaak maar in een beperkte mate iets over iemands culturele voorkeur. Door ons veldwerk hebben we een muzikale staalkaart van Delfshaven kunnen maken, inclusief vitale muzikale ecosystemen op basis van etniciteit (Kaapverdiaans), levensovertuiging (Black Gospel) of levenshouding (Hiphop). Deze aanpak levert een veel meer artistiek gerichte aanpak op die ons beter past.

GROUNDS is een essentiële schakel tussen de Rotterdamse underground, de rijke schakering van informele muzikascenes die we goed kennen, en de upper ground van podia en festivals.

5 Grounds in het veld

5.1 GROUND'S in Rotterdam

GROUND'S heeft als muziekpodium in haar relatief korte tijd (in 2021 vieren we ons tienjarig bestaan) een stevige positie in de Rotterdamse cultuursector ingenomen. GROUND'S is o.a. tweemaal genomineerd als beste poppodium van Rotterdam en sinds kort opgenomen in het door Museum Rotterdam samengestelde 'Echt Cultureel Erfgoed' samen met organisaties als Hiphophuis, Zomercarnaval en Pauluskerk.

Als muziekpodium onderscheidt GROUND'S zich door de structurele programmering van vele **muziekstijlen** die op andere podia in Rotterdam vaak niet of incidenteel te horen zijn. Hiermee trekt GROUND'S een divers publiek qua culturele en sociale achtergrond en leeftijd, een atypisch publieksbereik in vergelijking met andere podia.

De directeur van GROUND'S is voorzitter van stichting **PopUp** waarin de kernpodia en festivals van Rotterdam zijn vertegenwoordigd: GROUND'S, Bird, Rotown, Baroeg, Lantaren/Venster, Worm en Roodkapje. PopUp maakt zich sterk voor een rijk en divers muziekklimaat in de stad en bedient samen een enorme range aan publieksgroepen. We stemmen voor zover mogelijk onze programmering af en treden eens per jaar tijdens de Rotterdamse Popweek gezamenlijk naar buiten. Deze collectieve manier van wer-

ken werpt zijn vruchten af. Alle aangesloten podia doen het goed en de gemeente heeft onze manier van werken centraal gezet in haar popvisie (Popvisie 2019) voor de komende jaren.

GROUND'S is een **samenwerking** aangegaan met podium Annabel. In toenemende mate krijgen wij aanbiedingen van artiesten die te groot zijn voor GROUND'S maar waarvan wij vinden dat ze in Rotterdam zouden moeten staan. Deze kunnen we neerzetten in Annabel die een zaal heeft voor 800 man: Sean Kuti en Oumo Sanagare (2019), Bonga (staat gepand in februari 2020)

GROUND'S heeft een sterke positie weten te verwerven in de wijk Delfshaven en is een belangrijke partner voor een groot aantal **wijkevenementen**. Vanuit het programma 'attractieve stad' heeft GROUND'S onlangs

van de gemeente een ontwikkelsubsidie gekregen om deze voor de wijk belangrijke, maar kwetsbare evenementen te versterken. Meer over de wijkprogrammering in 2.2.

5.2 Naast dit plan

Naast podium GROUND'S heeft de stichting WMDC sinds haar oprichting in 2006 een rol gespeeld bij als aanjager en initiator van vele initiatieven zoals de Brassbandschool en de Choroschool. Op dit moment is GROUND'S betrokken bij twee grote projecten: Het HBS gebouw en Coolhaven Collab.

HBS GEBOUW

De druk op ons gebouw, het WMDC, is de afgelopen jaren enorm gegroeid door de toename van evenementen. We merken dat er bij makers en startende organisaties behoefte is aan ruimte. Daarom zijn we twee

jaar geleden met de gemeente gaan praten en kwam het HBS-pand op ons pad, een oud schoolgebouw aan de 's Gravendijkwal.

Rotterdam heeft een rijke humuslaag aan jonge makers, een eclectisch veld van eigenzinnige eenlingen en collectieven die zich weinig aantrekt van traditionele grenzen. Rotterdam biedt hen de ideale ruimte omdat er geen dominante canonieke cultuurtraditie heerst die hen te veel belemmert. Het HBS gebouw wil een professionele ruimte bieden aan deze nieuwe generatie makers op het gebied van podiumkunsten met focus op muziek en dans: een artistieke tussenruimte waar men elkaar inspireert, uitdaagt en zichzelf kan presenteren. Het HBS beidt musici en dansers uit de onder andere de jazz, hiphop, soul, Afro-Caribische muziek, electro, avantgarde 3000m2 aan muziek en dansstudio's, podia en kantoorruimtes voor ondersteunende organisaties.

GROUND'S heeft samen met SKAR, Music Matters en Dansateliers het initiatief genomen om het oude HBS gebouw aan de 's Gravendijkwal nieuw leven in te blazen. Jazz International, North Sea Around Town, het Doelenensemble, de Re:Freshed Orchestra, Young Talent Jazz Orchestra, Steez Music, HipHopKingz, Winne, Sabrina Starke hebben zich bij het plan aangesloten. De oude studio van Connie Jansen Danst wordt een tijdelijk muziekpodium voor max. 100 man. We creëren twee grote repetitieruimtes, een voor versterkte muziek (voor collectieven zoals Re:Freshed Orchestra) en een voor meer akoestische muziek. In de resterende ruimte faciliteren we naar aanleiding van de vraag allerlei (individuele) makers. Op de lange termijn is het plan om op de begane grond een volwaardig muziekpodium te realiseren met ondersteunende horeca, naast verschillende dansstudio's en muziekstudio's.

COOLHAVEN COLLAB

Rotterdam heeft in het kader van de door het Ministerie van OC&W geïnitieerde regionale proeftuinen een programma ingediend (en gehonoreerd gekregen) dat specifiek is gericht op jongeren die een MBO-opleiding volgen. Belangrijkste doel van dit programma onder de titel "Coolhaven Collab" is ruimte en perspectieven te bieden aan jong podiumtalent. De mbo-doelgroep is sterk vertegenwoordigd in Rotterdam met het grootste aantal jonge inwoners van heel Nederland. Het Coolhavengebied is uitermate geschikt als proeftuin omdat het een grote concentratie aan podia en kunstonderwijsinstellingen kent, interessante culturele broedplaatsen, een arsenaal aan talent dat zich (deels) onder de radar bevindt en stedelijke vrijruimtes in het voormalige havengebied die vragen om een nieuwe invulling.

De betrokken culturele partijen Maas, Jeugdtheater Hofplein, GROUND'S, Music Matters, de onderwijsinstellingen Albeda en Codarts en meerdere jonge vernieuwende organisaties (Poundcake studio, House of Knowledge, SQ;Culture Hub en Couture 33) staan samen garant voor een afwisselend programma en maatwerk. Om tijdens de huidige pilotperiode goed zicht te krijgen op bestaande drempels en belemmeringen in

de ontwikkelroutes van talent, monitort de Erasmus Universiteit het project. Zij onderzoeken wat nog beter kan in de onderlinge aansluiting en doorstroom van talent.

Coolhaven Collab wordt eind 2020 afgesloten met een showcaseprogramma en conferentie waarna de bevindingen en aanbevelingen uit het onderzoek mede de vervolgstappen bepalen. Onze gezamenlijke inzet hopen we gehonoreerd te zien gedurende de komende Cultuurplanperiode, waarbij we denken ook landelijk als voor-

beeld te kunnen dienen. Op basis van de huidige begroting zal hier minimaal 150.000 euro op jaarbasis voor nodig zijn. Hiervoor zal een gezamenlijke aanvraag worden ingediend bij een aantal landelijke fondsen en de nieuwe plusregeling van de gemeente. GROUND'S is projectleider en penvoerder. (Zie ook www.coolhavencollab.nl.)

6 Gemeentelijk beleid

GROUNDS herkent zich in hoge mate in de drie beleidspunten – inclusiviteit, interconnectiviteit en innovatie – in de uitgangspuntennotitie van het gemeentelijke cultuurbeleid 2021-2024. Met name op het gebied van inclusiviteit en interconnectiviteit hebben we door onze programmering en wijkgerichte aanpak veel opgebouwd. Op het gebied van innovatie ligt onze kracht vooral op het gebied van talentbevestiging (zie 4.4 Lanceren). Dat betekent niet dat we vinden dat het niet beter kan. Juist vanwege onze missie moet bij ons de lat op deze gebieden hoog liggen.

6.1 Inclusiviteit

Op het gebied van divers personeelsbeleid hebben we de afgelopen periode een slag gemaakt. In het bestuur bestaat uit twee bestuursleden met een respectievelijk Kaapverdiense en Surinaamse achtergrond. In het vaste team hebben vier van de acht medewerkers een dubbele culturele achtergrond. We blijven op zoek naar nieuw talent met cultureel diverse achtergronden, o.a. via stageplekken en contacten in de wijk.

Ons programma heeft een goede balans in activiteiten voor specifieke doelgroepen en voor de avontuurlijke muzikliefhebber. Wij doen hier de komende periode geen aanpassingen aan, met uitzondering op het gebied van wijkactiviteiten op locatie. Deze worden uitgebreid en daar komt (nog) meer ruimte voor cultureel divers talent.

Uit ons publieksmonitor blijkt dat GROUNDS al een bovengemiddeld divers **publiek** heeft maar ook dat er nog ruimte is voor verbetering. Het bezoekersprofiel komt voort uit de postcode analyse van bezoekers die een kaartje kopen via onze website. Verkoop aan de kassa of bezoek aan gratis evenementen worden niet meegenomen. We brengen de komende periode ook de postcodes van deze bezoekers in kaart zodat we een nog beter beeld hebben van onze bezoekers en zodoende gericht beleid kunnen maken. Veel van onze partners bevinden zich in de wijk. Omdat wij in een van de meest divers wijken van Nederland wonen zijn deze dienstengevolge ook divers.

GROUNDS biedt
perspectief voor een
toekomstbestendige
inclusieve sector.
stendige inclusieve
muzieksector.

6.2 Interconnectiviteit

MIDDLE GROUND

In onze vorige beleidsplan hebben we de functie van GROUNDS benoemd als artistieke en sociale tussenruimte: een plek waar verschillende werelden bij elkaar komen en er nieuwe dingen ontstaan. Deze positie willen we mede door nieuwe theorievorming op dit gebied verder verdiepen. Bijzonder hoogleraar Evert Bisschop Boele van de Erasmus Universiteit wees ons op onze positie als middle ground organisatie, gebaseerd op een in 2010 verschenen artikel 'the Anatomy of the Creative City'. Het artikel beschrijft creatieve processen in een stedelijke omgeving en hanteert hierbij een model met drie lagen; de upperground, middleground en underground. De upperground bestaat uit grote geformaliseerde organisaties, de underground bestaat uit creatieve fluide communities. Daartussen bevindt zich de middleground die volgens de auteurs een onmisbare rol spelen. Zij zijn de schakel tussen de twee werelden, tussen het informele

en formele, tussen talent en instituut, tussen straat en academie, tussen wijk en wereld. De wisselwerking tussen de schakels is een wederkerig proces waarin alle schakels elkaar even hard nodig hebben. Het is voor innovatieve bedrijven dus belangrijk om een sterke voeling te houden met de lokale informele creatieve scene: de humuslaag van de stad bestaande uit vele onzichtbare collectieven, opererend in allerlei niches en plekken van de stad. Rotterdam kent een zeer sterke humuslaag, onlangs nog bevestigd door het IABX rapport. Waar het in de stad nog aan ontbreekt is de verbinding van die rijke onderlaag met de bovenlaag. Daarom is de rol van tussenlaag, de middle ground zo belangrijk in de stad. GROUNDS maakt hier een essentieel onderdeel van uit.

Twee voorbeelden van hoe GROUNDS de middle ground vormgeeft:

- Stichting Morabeza koos GROUNDS om een conferentie te houden over de instandhouding van de Kaapverdiaanse muziekcultuur n.a.v. de opname van de Morna in de UNESCO-werelderfgoedlijst. Naar aanleiding van deze conferentie zijn er met Codarts concreet afspraken gemaakt over een specialisatie Kaapverdiaanse muziek binnen de opleiding.
- Leo Davelaar, gospel-dirigent, wil ooit een groot black gospel festival organiseren in Rotterdam maar het ontbreekt hem aan organisatiekracht en netwerk. GROUNDS biedt hem een maandelijks podium om verschillende koren en individuele talenten te presenteren. Deze serie (Black Gospel Experience) heeft ertoe geleid dat zij een groot programma hebben ontwikkeld voor North Sea Around Town 2019.

VERBINDING DIE VERDER GAAT

Interconnectiviteit heeft voor ons ook te maken met verbinding met maatschappelijke thema's. Deze waardes, die voelbaar en merkbaar zijn voor alle betrokkenen, zijn moeilijk meetbaar of zichtbaar te maken – let staan in kengetallen te vatten. Tijdens Werelds Delfshaven Wintereditie 2019 scouten wij een aantal deelnemers en bezoekers die samen een tipje van de sluier oplichten van de toegevoegde waarde die sterk verbonden is met, maar niet uitsluitend bestaat uit, culturele factoren.

Eyyub Yazar is vrijwilliger bij stichting Open Haard, een Turks/Islamitsiche culturele organisatie. In 2017 organiseerde Eyyub een openbaar iftar tijdens Werelds Delfshaven Festival 2017. Het was een mooi evenement waarbij alle aanwezigen samen het suikerfeest vierden. Het bleek een brug te ver voor de traditionele kant van het bestuur van Open Haard, terwijl de gematigde kant het juist zeer geslaagd vond. Sindsdien probeert Eyyub (in het dagelijks leven IT-specialist) stapje voor stapje de twee werelden bij elkaar te brengen. Tijdens Werelds Delfshaven Wintereditie 2019 serveerde hij Helva (Turks hapje van griesmeel, boter, water en suiker) aan alle bezoekers. Zo ontstaan spontane gesprekken tussen mensen met allerlei verschillende culturele achtergronden. Op den duur hoopt Eyyub samen met zijn meer gematigde collega's de traditionele achterban mee te krijgen.

Ine Hardjo en Jenance Kanyopawiro van stichting Barr maken zich hard voor instandhouding van Javaanse Gamelan Muziek uit Suriname. Hoewel de jongste deelnemer van hun Gamelengroep veertig is, merken ze dat er bij de jeugd meer aandacht komt voor deze muziek en hun eigen culturele roots. In het landelijke netwerk van gamelanorkesten zien ze verjonging. Voor Ine en Jenance

betekent het Gamelanorkest een belangrijk onderdeel van hun identiteit, net als de Surinaams-Indische keuken en kleding. Ooit hopen ze een tour te gaan doen in Suriname. Ze merken dat er in Suriname via social media interesse is.

Dolores Hart is bestuurslid van Wima Sanga, een belangrijke organisatie voor de Surinaamse gemeenschap. Wima Sanga zoekt een plek: ze moeten binnenkort uit hun prachtige pand in Delfshaven. Dat zou een einde betekenen van de laatste Surinaamse vertegenwoordiging (bolwerk) in Rotterdam. Vanwege overlast waren de mogelijkheden in het voormalig schoolgebouw al beperkt. Hun groepen die ze vaak presenteren op Werelds Delfshaven zoals Kawina 010, Gospelkoor Subera en menig kaseko band moeten repeteren in garageboxen en bejaardentehuizen. Tekenend voor de mentaliteit van Dolores, in het dagelijks leven docent, is de vraag of ik nog een stageplek had voor een Marokkaanse jongen die ze nergens kwijt van: "een goede jongen, met een verkeerde achternaam".

Zo maar drie verhalen uit de wijk die allen een wereld op zich ontsluiten, maar bovendien laten zien dat Werelds Delfshaven naast een prachtig muziektfestival een belangrijk platform is voor de bouwers, verbinders en cultuurdragers van de wijk. En die moeten we in onze tijd van radicalisering en terugtrekkende overheid koesteren.

In dit kader is het interessant om te melden dat GROUNDS onlangs een structurele samenwerking heeft getekend met de Rotterdam Business School, onderdeel van de Hogeschool Rotterdam. Deze overeenkomst komt na drie succesvolle pilots, waarbij een internationale groep masterstudenten (gemiddeld 12) concepten/ businesscases ontwikkelde voor sociaal-culturele programma's waarbij GROUNDS betrokken is. Studenten krijgen bij ons interessante casussen en wij halen kennis over alternatieve verdienmodellen en marketing binnen.

6.3 Innovatie

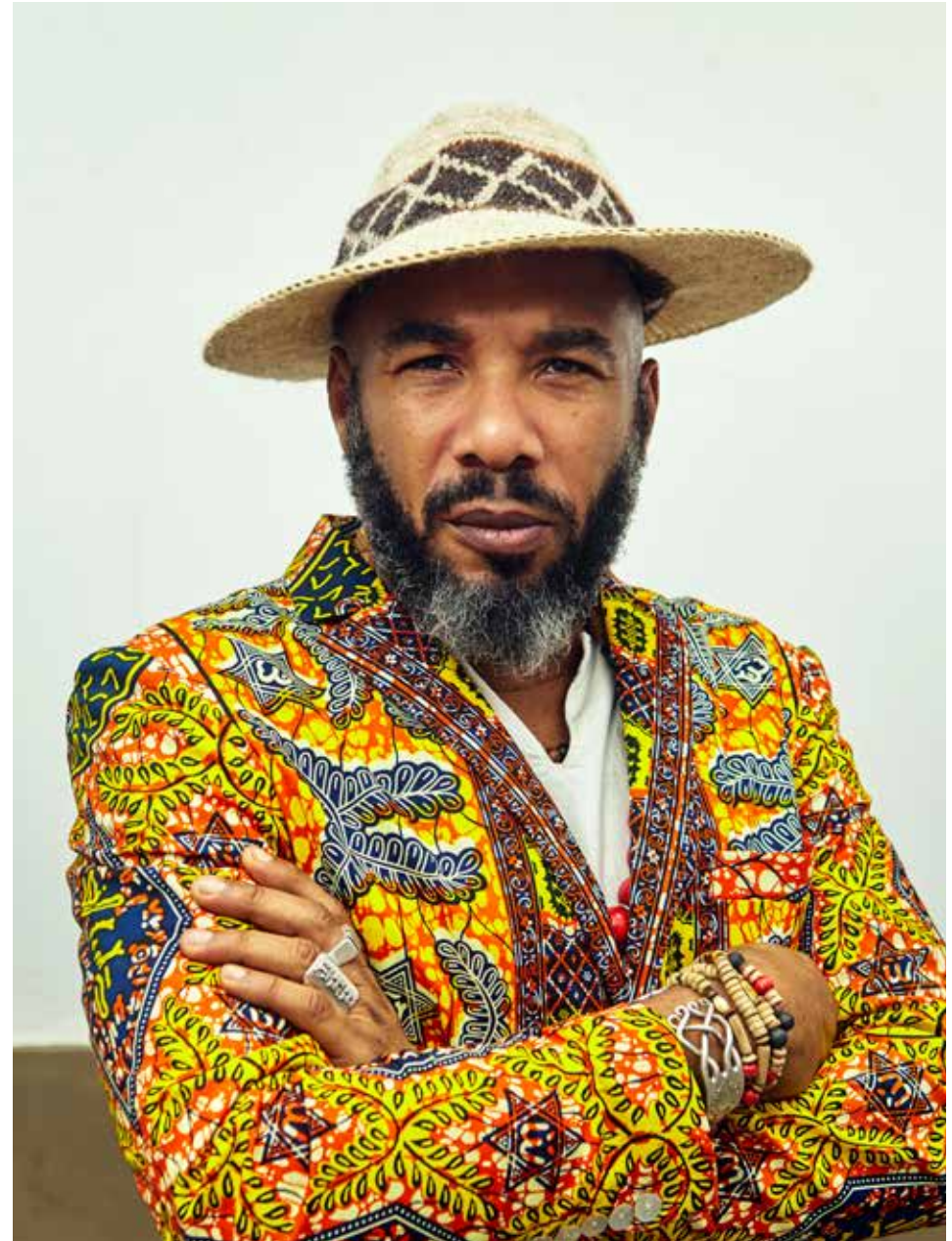
GROUND'S werkt constant aan het innoveren van haar werkwijze. Wij zoeken telkens naar de meest geschikte manier om een samenwerking vorm te geven, het is onmogelijk om daarvoor een vast format te gebruiken. We nemen ervaringen mee van het ene project naar het andere zodat we als organisatie blijven leren en ontwikkelen.

Op het gebied van talentontwikkeling bevinden wij ons duidelijk op het gebied dat ons, als podium, het beste ligt: talentbevestiging. GROUND'S biedt jonge aankomende talenten (betaalde!) speelplekken zodat hun professionele loopbaan een vlucht kan nemen. (Zie ook 1.4 Lanceren.)

Een mooi voorbeeld is Las Paja Brava: ontstaan tijdens een van de vele talentenavonden, stond vervolgens in een uitverkocht GROUND'S in het voorprogramma van Pixvae (Colombia), deed de cd-release in GROUND'S en is vervolgens getekend door Radar Agency die de band o.a. op Lowlands wist neer te zetten.

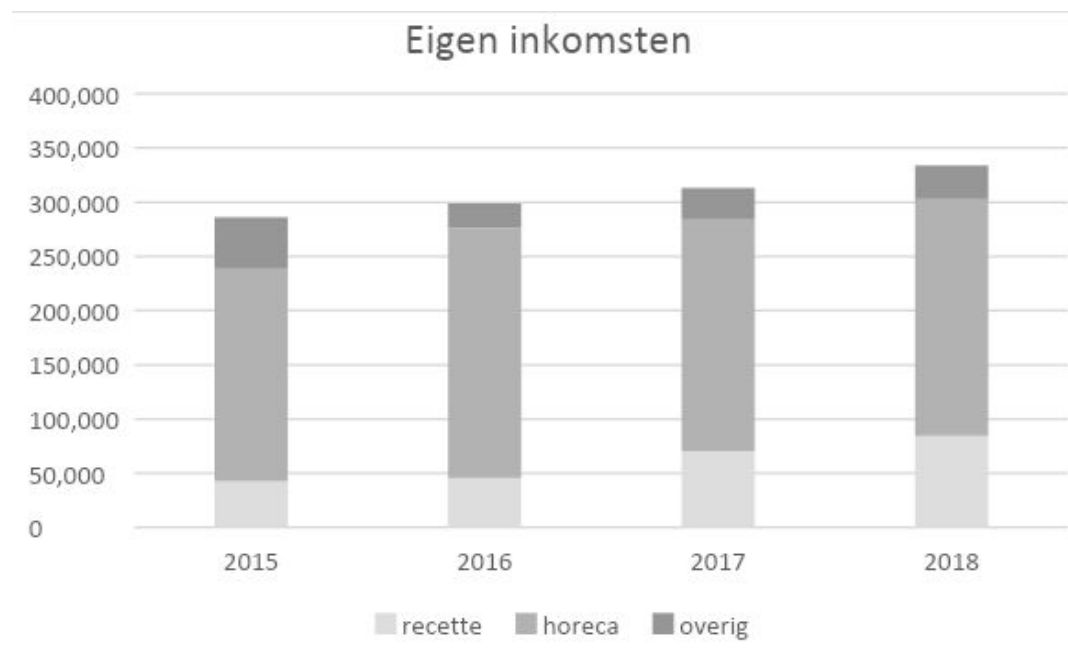
GROUND'S heeft een scala aan talentenavonden gehost, van Fanatics tot de geruchtmakende Full Moon avonden. De nieuwste lichting talentenavonden gaan onder de naam Levels en Studio Sessions. Deze laatste organiseren we samen met de House of Knowledge. Met deze sessies, met een state of the art huisband gehost door Tasha (van Tasha's World), hopen we een nieuwe generatie vocaal en instrumentaal talent te trekken.

Daarnaast heeft GROUND'S de artiest Kay Slice 'geadopteerd' in het kader van de nieuwe makers regeling van het Fonds Cultuurparticipatie. Deze jonge rapper gaat het komende jaar zijn roots onderzoeken in Ghana en zijn eerste cd opnemen. Door zijn optreden in de Wereld Draait Door is er al interesse van verschillende boekers. GROUND'S begeleidt Kay in alle aspecten van het kunstenaarschap en biedt hem een thuishaven waar hij dingen kan uitproberen, gebruik maakt van ons netwerk en nieuwe verbanden kan leggen.

7 Toelichting op de cijfers

(exploitatiebegroting)

INKOMSTEN

Sinds 2017 is onze eigen inkomsten hoger dan onze subsidie-inkomsten. Deze gezonde mix van overheidssubsidie en eigen inkomsten willen we de komende jaren vasthouden.

De toename van de eigen inkomsten is gebaseerd op voortzetting van de trend van afgelopen jaren en de voorgenomen uitbreiding van het aantal presentaties.

De inkomsten van de verhuur daalt naar verwachting doordat we het podium minder kunnen verhuren aan derden vanwege uitbreiding eigen programmering.

We vragen €40.000 meer structurele subsidie aan. De overige subsidiestijging bestaat uit subsidie van het Fonds Podiumkunsten (SKIP).

LASTEN

De beheerslasten blijven ongeveer gelijk. De activiteitenlasten gaan substantieel omhoog vanwege uitbreiding activiteiten en stapsgewijze invoering Fair Practice Code. De verhoging van deze **extra** lasten (totaal €64.000 t.o.v. 2018) dekken we voor 37,5% zelf met verhoging eigen inkomsten en 62,5% met extra gemeentelijke subsidie. In totaal wordt 52% van onze exploitatie gedekt door eigen inkomsten.